NEWSLETTER

POŠTOVNÍ TISKÁRNA CENIN PRAHA a.s. 2/2017

str. 3
LOŇSKÁ EMISE UMĚNÍ

Jan Kavan (*1947)
Stávající předseda komise pro výtvarné řešení poštovních známek, akademický malíř a grafik vystudoval Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze. Věnuje se převážně volné grafické tvorbě a výtvarným návrhům poštovních známek. Z grafických technik preferuje tisk z hloubky, konkrétně lept. Svá díla skládá ze segmentů rozmístěných v ploše, čímž tvoří tzv. variabilní tisky.

str. 4
VÝSTAVA PRAGA 2018

str. 3
ZJAVENIE VO FATIME

str. 4
VELETRH SBĚRATEL

KDO BUDE DĚLAT PREZIDENTA?

Pocházíte z umělecky založené rodiny. Váš otec byl sochař, vy jste našel zalíbení v hlubotisku...
To proto, že jsem viděl, jak je ta sochařina těžká. *(smích)* Řekl bych, že počátek mé záliby v kresbě, ilustraci a grafice byl v knížkách. Táta měl velkou knihovnu, kde měl spoustu zajímavých knih, kterými jsem si odmalinka listoval. Sochařské dřině jsem se ale beztak nevyhnul, protože jsem si vzal tátovu žačku.

Jaké motivy můžeme ve Vaší tvorbě nalézt?
V období před sametovou revolucí jsem se zabýval ekologickými tématy. Bouřil jsem proti tomu, jak se zacházelo s přírodou, ale ono se to nezměnilo. Mám pocit, že je to zakořeněno v nás – v lidské civilizaci. Později jsem se věnoval lidské figuře a vyvinul jsem si styl skládaných situací bez pozadí.

V čem tato technika spočívá?
Jedná se o princip prastarého způsobu hlubotisku. V mé tvorbě mu ale předchází trocha klempířiny. Nejprve plechy vystřihuji do různých tvarů, které pak na papíře kombinuji a přetiskuji.

>>

Vážení čtenáři,
je mou milou povinností přivítat Vás u nového čísla našeho zpravodaje.

Dle Vaší zpětné vazby vím, že Newsletter nevychází tak často, jak byste si přáli. Přesto se setkáváme již potřetí a dle mého názoru je důležité, že ačkoli jdeme pomalu, již nestojíme na místě.

Pravda, prozatím se jen málo známe, ale o to více informací Vám mohu nabídnout a rozhodně je na co se těšit.

Tentokrát nás svými slovy doprovází sami významní muži známkové tvorby. O diskutované emisi Karla IV. a mnohém dalším otevřeně promluví ak. malíř Jan Kavan. Dále Vás mimo jiné zúčastněným hlasem ze srdce tiskárny pobaví náš mistr Martin Sochůrek, který zavzpomínal na loňskou emisi Umění.

Pevně věřím, že i v nadcházejících vydáních naleznete vždy obohacující příspěvky. A pokud by Vám tato forma přeci jen nestačila, můžeme zůstat v kontaktu na Facebooku či našich nových webových stránkách.

Na tomto místě se znovu setkáme v druhém pololetí. *To nám ten čas pěkně letí...*

Karolína Zemenčíková
šéfredaktorka

© Poštovní tiskárna cenin Praha a.s. – všechna práva vyhrazena.
Vydavatelství, tisk a distribuce: Poštovní tiskárna cenin Praha a.s.
Čtvrtletník PTC Praha a.s. | Šéfredaktorka: Karolína Zemenčíková
13.04.2017

Vaše náměty jsou vítány na adrese newsletter@ptcpraha.cz

Co Vás přivedlo ke známkové tvorbě?
To je zajímavé… První podnět vzešel od jistého Františka Rektorise krátce ukončení mého studia na UMPRUM. Tenkrát jsem si v duchu říkal, že by mi určitě naservírovali taková ta tendenční propagandistická témata, a to jsem nechtěl. *(smích)* Kroutil jsem se a první známku vytvořil až v roce 1997.

O 16 let později jste se stal předsedou známkové komise, v jejímž čele jste nahradil zesnulého Oldřicha Kulhánka…
Měl jsem možnost s Oldřichem v komisi pár let pobýt a vpravit se do toho. Později mi sám, jak byl už nemocný a znavený, říkal: *„Hele, já ti to předám.“* Ale takhle jsem si to nepředstavoval…

Bylo to pro Vás tehdy náročné?
Spadl jsem do toho, aniž jsem si uvědomil souvislosti. Kromě výtvarné komise jsem byl logicky vpraven i do té námětové, na Ministerstvu kultury. Nyní jsem za to rád, protože jsem u vzniku známek od samého začátku.

Dbáte na estetickou hodnotu nebo se snažíte brát ohled na veřejnost a filatelisty?
To je dobrá otázka. *(smích)* Tahle věc mě strašně trápí. Jako výtvarník mám především na mysli, a pořád to všude obhajuju, že známka je umělecké dílo. Mimo to by měla svým způsobem vychovávat – i když to zní blbě. *(smích)* Je jejím posláním, aby stanovovala tu laťku, zbytečně nepodlézala přáním obecného vkusu a držela určitou úroveň.

Často hledáte kompromisy?
Ano, samozřejmě, a někdy je to děsivé. Nedávno jsem byl dotázán, které známky se mi kdy nejvíce líbily. Bezpochyby jsou to známky Oldřicha Kulhánka. Ty krásné, čisté věci. A pak slyším názor, že jeho tváře „jsou takový divný a taky ty koruny, které neudělal celé, že je v tom nějaký satanismus; že vypadají jako rohy.“ Přitom byl jedním z výjimečných bystařů v našich dějinách a my se teď vlastně hrozíme, kdo bude dělat prezidenta. *(smích)*

Můžeme se vydat cestou fotoznámek... Jaký máte názor na tato moderní pojetí?
Chraň bůh. *(smích)* Známková tvorba se bohužel sune k jednodušším technologiím. Kupříkladu ofsetové známky nejsou výtvarně méně hodnotné, ale reliéf ocelotiskové barvy je prostě něco jiného, nenahraditelného. Naštěstí jsme s p. Krejčíkem, ředitelem tiskárny, ve shodě, že se tradiční ocelotisk bude i nadále držet jako výsostný.

Kauza „Karolus Quatrus“

Jste autorem výtvarného návrhu pro známku Karla IV., která minulý rok vzbudila nemalý rozruch. Nemohu se nezeptat – kde se stala „chyba“?
Ano, to byl úžasný průšvih. *(smích)* Na známce se několikrát měnil nominál. V tom fofru plném změn se do schvalovacího procesu dostala vadná verze, o které jsme v přípravě věděli, ale z počítače jsme ji samozřejmě nesmazali. Takže když tenkrát přišel poslední náhled, všichni jsme koukali na nominál a překlepu si nevšimli.

Kdy jste se o chybě dozvěděl?
To je právě šílené. Den před vydáním známky jsem dostal výtisky. Ničeho jsem si nevšiml. V den vydání se známka prezentovala na univerzitě, kde byla mnohanásobně zvětšená. Páni profesoři, latiníci, si ničeho nevšimli. *(smích)* Když jsem se pak dozvěděl o chybě, skutečně se mi udělalo špatně.

Nyní se tomu už otevřeně smějete…
Samozřejmě. Vznikla tím totiž obrovská sláva. Všichni mi volali. Pošta vydělala. Všechno bylo vyprodané. A i když Modrý Mauritius nevznikl, myslím, že sběratelé byli nadšení. *(smích)*

Co pro Vás znamená česká známková tvorba?
Můj pohled na známkovou tvorbu je nejspíš zaujatý, jednostranný a asi hodně menšinový, ale považuju ji za vizitku společnosti. Neměla by sloužit propagandě a nesmí se připustit, aby se i ona stala obětí vulgární komerční reklamy.

V čem spatřujete její výjimečnost?
V první řadě v tom, že se na ní podílejí profesionální umělci – malíři, grafici a rytci. A pak je třeba zmínit naši ocelotiskovou tradici, od které svět ustoupil nebo ji ani nikdy nebudoval. V tomto ohledu bychom si měli stát za svým, nehledě na světový mainstream.

Myslíte, že máme šanci ustát současný tlak tradici popírajících inovací?
Dle mého názoru se tradice může modernizovat. Také stále dělám tradiční grafické techniky, přestože je dnešním trendem počítačová grafika s průmyslovým výstupem. To je právě ten omyl. Stará technologie se dá doplnit novým obsahem a bude zrovna tak současnou.

Nalezne tradiční známková tvorba své příznivce mezi mladými talenty?
Generace nových umělců, kteří se pohybují ve volné tvorbě, se pro známky vůbec nehodí. Známky musí zůstat přehledné, čitelné. Musí se počítat s tím, že jde o několik čtverečných centimetrů, že mají mít nějaký obsah a formu, která zaujme. Bohužel dnes mladí lidé nejsou vedeni k užitému umění.

Přesto – jsou ve vašich kruzích vítaní?
Byli by vítaní… Samozřejmě se snažím hledat nové autory, ale to víte, že narážím. Kolikrát jsem osamocený, že chci zkusit někoho nového, protože to je riziko. Třeba známky nikdy nedělal, nepovede se to, nebo se zjistí, že to ten člověk prostě necítí. Ale jinak to nejde. Uznávám, že jsme staří, a je potřeba si vychovat někoho nového, aby známková tvorba přešla evolučním způsobem.

Říká se, že naděje umírá poslední.
Děkuji Vám za rozhovor. (KZ)

OHLÉDNUTÍ ZA LOŇSKOU EMISÍ UMĚNÍ

DÍVKA S ABSINTEM NEBO KLAUN S OPICÍ

Naše ohlédnutí za loňskou emisí Umění na poštovních známkách začneme u Dívky s absintem, díla Bedřicha Stefana, které rytecky transponoval Jaroslav Tvrdoň. Známka byla vytištěna kombinací plnobarevného ofsetu a černého ocelotisku z ploché desky. *„Pamatuji si, že jsme pro nátisk vytvořili několik variant, a nakonec byla vybrána ta se světlejším ofsetovým vykreslením stolu. Rytina je naproti tomu velice hustá a výrazná, takže obraz není úplně plochý“*, zamýšlí se Martin Sochůrek, mistr tisku. *„Jaroslav Tvrdoň tvoří stále krásnější a dokonalejší rytiny, technické a hluboké, a díky tomu byl v tomto případě schopen dosáhnout výrazu opravdové tmy. Tuto jeho ryteckou schopnost oceňujeme i v případě tisku na rotačním lisu, při němž se v průběhu výroby i třetina původní hloubky rytiny ‚ztratí‘.“*

Zbylá dvojice známek pochází z ateliéru rytce Václava Fajta. Námětem jedné je obraz brněnského malíře Jaroslava Krále, a i ona byla vytištěna kombinací ofsetu a ocelotisku z plochy. Do výroby byla zařazena v polovině dubna, kdy proběhlo schválení k tisku (tiskaři mu říkají *imprimace*), což svědčí o kvalitní přípravě i průběhu výroby.

Zvolený způsob tisku, který je kombinací moderní a klasické technologie, známce dodává jakýsi třetí rozměr. Ofsetový tisk má výhodu v takřka neomezené možnosti tónování barev a vykreslení i velmi jemných detailů, ocelotisková barva – zejména pokud jde o tisk z ploché desky – zase z povrchu papíru výrazně vystupuje, takže když se vše dokonale podaří, získává známka ze srdce Evropy nezaměnitelný punc originality, vnímaný a oceňovaný i ve světě.

Loňskou emisi Umění uzavírá rytecký přepis obrazu Františka Tichého. Oproti dvojici předchozí jde o soutisk pěti ocelotiskových barev. Motivem je Klaun s opicí, podle našeho názoru skvělý emisní společník Dívky s absintem. I když jde opětibarevný tisk, na první pohled si nejspíše všimnete jen barev čtyř: červené, modré, žluté a černé. Rytec se totiž nespokojil s nažloutlým tónováním papíru a stejně jako klauni své obličeje maskují do bíla, i v jeho podání můžete pod lupou vidět podbarvení jemnými linkami ve studeném odstínu bílé. Náš mistr tisku o spolupráci říká: *„Pan Fajt vždy dobře ví, jak má vytištěný výsledek vypadat a toho chce dosáhnout. Nelituje času ani námahy, a když si nějakou barvu vybere, dochází každý den do tiskárny na kontrolní náhledy a my se jeho zkušebnímu rozkladu barev snažíme přiblížit.“* Takový přístup je samozřejmě pracný a náročný, ale výsledek pak stojí za to. Ostatně, ne nadarmo se říká, že dokonalost spočívá v detailech…

O loňském vydání Umění na známkách tedy nemůžeme hovořit jinak než pochvalně. Pokud ve vás jeho připomenutí vyvolalo touhu po doteku s krásou ve výtvarném umění, navíc krásou zprostředkovanou prastarou technikou ocelotisku z plochých desek, v případě toho vícebarevného používanou snad už jen v Poštovní tiskárně cenin Praha a.s., není nic snadnějšího než objednat si tuto zdařilou emisi na webových stránkách České pošty. (red)

100. výročie zjavenia Panny Márie vo Fatime

Slovenská pošta, a.s., pripravila unikátne medzinárodné vydanie poštovej známky venované storočnici zjavenia Panny Márie v portugalskej Fatime.

Vydanie s Portugalskom inicioval už v roku 2014 veľvyslanec Slovenskej republiky v Lisabone Jozef Adamec. Vzhľadom na blížiace sa výročie preto bola dohodnutá religiózna mariánska téma, pretože úcta k Panne Márii je na Slovensku veľmi rozšírená. Nachádza sa tu viac ako 50 pútnických miest a Sedembolestná Panna Mária je patrónkou Slovenska.

Vzhľadom na skutočnosť, že fatimské posolstvá presiahli hranice Portugalska a sú veriacimi uznávané po celom svete, bola nakoniec dohodnutá téma Panny Márie Fatimskej. K vydaniu sa počas prípravy emisie pripojili aj ďalšie krajiny, najmä Luxembursko, Poľsko a Brazília, ktorá nakoniec od projektu spoločného vydania odstúpila.

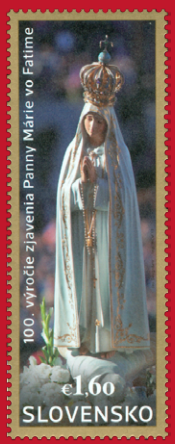

Výtvarný návrh hárčeka pripravila Portugalská pošta, menovite grafik T. Coelho z Atelier Design & etc. Všetky známky boli vytlačené ofsetom – väčšina v tlačiarni Imprensa Nacional Casa da Moeda (INCM) sídliacej v Lisabone, samozrejme okrem slovenskej emisie, ktorú už tradične vytlačila Poštovní tiskárna cenin Praha, a.s.

Spoločné vydanie bolo slávnostne verejnosti predstavené 12. marca 2017 počas medzinárodnej púte vo Fatime a slovenské vydanie 13. marca 2017 v kaplnke Panny Márie Fatimskej v Trenčianskej Závade.

Mgr. Martin Vančo, PhD., *vedúci POFIS*

V ROCE **2017**

JSME DOSUD VYROBILI CELKEM **20 069 750 POŠTOVNÍCH ZNÁMEK**

V NOMINÁLNÍ HODNOTĚ **382 149 108 Kč**

SVĚTOVÁ VÝSTAVA POŠTOVNÍCH ZNÁMEK PRAGA 2018

V srpnu 2018 se stane Praha již tradičně místem, kde bude uspořádána Světová výstava poštovních známek PRAGA. Výstava naváže na tradici minulých úspěšných mezinárodních filatelistických výstav PRAGA, které jsou pořádány v Praze od roku 1938 – tehdy pod záštitou prezidenta republiky Dr. Edvarda Beneše.

Ty další se konaly v létech 1955, 1962, 1968, 1978, 1988, 1998 a 2008. Vysokou reputaci našich výstav dokazují nejen skvělé exponáty a účast předních světových filatelistů, ale i vysoký počet návštěvníků, kterých bylo v roce 2008 více než 40.000.

Světová výstava poštovních známek PRAGA 2018 je pořádána u příležitosti oslav a připomenutí 100. výročí vzniku Československé republiky, 100. výročí vydaní první československé známky a 100. výročí ukončení I. světové války.

Cílem výstavy je zejména posílení povědomí české a mezinárodní veřejnosti o významu a historických souvislostech uvedených výročí v mezinárodním kontextu, zdůraznění smyslu vzniku prvního samostatného státu Čechů a Slováků a propagace poštovní známky, jako nejmenšího uměleckého díla, sloužící k politické, hospodářské a kulturní paměti národa.

Pořádá ji Svaz českých filatelistů, z. s. prostřednictvím k tomu účelu založeným Spolkem Světová výstava poštovních známek PRAGA 2018, z. s.

Výstava se bude konat v Kongresovém hotelu Clarion v Praze, Vysočanech a v Poštovním muzeu v Praze 1. Slavnostní zahájení proběhne za účasti vládních činitelů 15. srpna 2018 dopoledne a pro širokou veřejnost bude výstava otevřena plné 4 dny (15. – 18. srpna 2018).

WORLD STAMP EXHIBITION

PRAGA 2018

www.praga2018.cz

Významnou součástí Světové filatelistické výstavy budou ukázky světových filatelistických rarit. V Praze budou k vidění na příklad první československé známky vydané ve svobodném Československu 18. prosince 1918 autora Alfonze Muchy, který pro ně zvolil panorama Hradčan, sídlo českých vládců a další vzácné poštovní známky, kterým bude vévodit doslova královský pár Modrého a Červeného Mauritia a dopis do Bombaje se dvěma exempláři známek Červený Mauritius. K vidění budou ale i další rarity evropské a světové filatelie a v neposlední řadě i univerzální tiskařský stroj GRAFOPRESS, zapůjčený polygrafickým partnerem výstavy – Poštovní tiskárnou cenin Praha a.s. Ten bude v průběhu výstavy v provozu a bude zhotovovat přítisky na vybrané známkové aršíky, které se tak stanou originálním a cenným filatelistickým suvenýrem.

Ing. Vít Vaníček

Předseda organizačního výboru

VELETRH SBĚRATEL 2017

Letošní ročník mezinárodního veletrhu Sběratel se uskuteční ve dnech 8. až 9. září 2017 v prostorách výstaviště PVA EXPO PRAHA v Letňanech a s ním spojená INVESTOR Prague Show v Hotelu INTERNATIONAL Praha.

Veletrh se koná pravidelně od roku 1998, kdy byl založen, a každý rok ho navštíví kolem dvanácti tisíc návštěvníků. Kromě toho, že se jedná o největší sběratelskou událost v České republice, má značný přesah také do zahraničí. Je totiž největším setkáním sběratelů v celé střední a východní Evropě. (red)

25. VÝROČÍ PTC PRAHA

Již 1. května oslaví naše tiskárna čtvrtstoletí své novodobé existence. V roce 1992 navázala Poštovní tiskárna cenin Praha a.s. na čtyřicetiletou tradici poštovní tiskárny pro tisk známek a bezmála pětatřicetiletou tiskovou tradici jejích předchůdců. Naše historie tedy sahá až do období před rokem 1918.

Za tu dobu si vybudovala pozici největšího výrobce poštovních cenin ve střední Evropě a české poštovní známky postupně získaly takřka celosvětové renomé.

Jako jedni z posledních na světě zachováváme tradiční, na první pohled sice zastaralý, ale velice kvalitní a v mnoha ohledech unikátní způsob tisku. Zároveň však udržujeme krok s moderními technologiemi a trendy, o kterých Vám ostatně povíme více již v příštím čísle našeho Newsletteru.

Naším cílem zůstává, aby značka PTC Praha a.s. i nadále získávala vřelé ohlasy a významná ocenění doma i ve světě.

V příštím čísle…

Prostřednictvím rozhovoru s Janem Fatkou, nestorem v tisku na rotačce Wifag, Vás opět necháme nahlédnout za jinak zavřené dveře naší tiskárny.

Zmapujeme společně průběh právě probíhající výroby známky k osobnosti Jože Plečnika, slovinského architekta, z dílny rytce Miloše Ondráčka.

Přineseme řadu zcela nových informací o připravovaných trendech a technologiích v naší ceninové výrobě. Těšíte se?

Neoznačené obrazové přílohy jsou součástí archivu PTC Praha a.s.

Najdete nás na Facebooku.
www.facebook.com/PTCPraha/